

Perisic "Had No Obligation" to Investigate Soldiers

Author: Velma Šarić

Bivši predsednik beogradskog vojnog suda rekao je Tribunalu da je nekadašnji glavnokomandujući srpske vojske imao ograničena pravna ovlašćenja.

Piše: Velma Šarić iz Sarajeva (TU br. 655, 23. jul 2010.)

Svedok odbrane na suđenju Momčilu Perišiću izjavio je ove sedmice da bivši komandant Vojske Jugoslavije (VJ) nije bio odgovoran za pokretanje istraga o navodnim vojničkim zločinima.

Perišić je najviši oficir VJ-a koji je optužen za ratne zločine u Bosni i Hrvatskoj.

Tereti se po 13 tačaka za ratne zločine i zločine protiv čovečnosti. Optužen je da je obezbeđivao materijal, osoblje, logističku i drugu pomoć srpskim vojskama u Bosni (Vojska Republike Srpske, VRS) i Hrvatskoj (Srpska vojska Krajine, SVK), te da je stoga doprineo zločinima koje su pomenute snage počinile u tim dvema zemljama.

Optužbe se pored ostalog odnose i na opsadu Sarajeva, koja je trajala 43 meseca; granatiranje Zagreba kao hrvatske prestonice; kao i na masakr koji je u julu 1995. počinjen nad oko 8,000 bosansko-muslimanskih muškaraca i dečaka u Srebrenici.

Perišić je, kao glavnokomandujući, optužen i za to da nije preduzeo neophodne i razumne mere za sprečavanje ili kažnjavanje zločina koje su počinili njegovi potčinjeni.

Tokom svog četvrtog svedočenja pred Haškim tribunalom, svedok Radimir Gojović – nekadašnji predsednik vojnog suda u Beogradu – tvrdio je da Perišić nije imao obavezu da inicira istrage navodnih zlodela počinjenih od strane njegovih potčinjenih.

„Pokretanje takvih sudskih postupaka je u isključivoj nadležnosti tužioca“, nastavio je svedok, koji je rekao i da je Perišić, „kao svaki drugi građanin“, imao prava da prijavi zločin vojnoj policiji.

Takođe je ukazao i na to da su vojne sudije i tužioci nezavisni i trajno imenovani organi, čije postavljenje potvrđuje predsednik republike na predlog ministra odbrane.

„Naši sudovi predstavljaju potpuno nezavisne sudske institucije“, objašnjava Gojović. „Nijedna grana vlasti ne može uticati na pravosudne vlasti, uključujući i vojne sudove.

„Nezavisan rad znači da je svaki sudija slobodan da odlučuje o svakom svom slučaju, da funkcioniše potpuno samostalno i da nije podložan sugestijama, željama ili pravilima koje su uspostavili ostali.“

Činjenica da su sudijske funkcije trajne služi – po Gojoviću – tome da osigura profesionalizam i pravnu izvesnost.

Gojović je rekao i da su vojne starešine bile u obavezi da uhapsu bilo kog pripadnika vojske zatečenog u činjenju nedela, ili da se postaraju za proveru toga da li je preduzeta bilo kakva neophodna mera kako bi se sprečilo da pobegnu.

Međutim, Perišić – po Gojoviću – kao načelnik generalštaba nije imao „obavezu da podnosi tužbe vojnim sudovima“, pošto to „nije bio deo njegovih nadležnosti“.

U optužnici protiv Perišića navodi se da je on bio ovlašćen i odgovoran, a faktički i u prilici da pokreće istrage, zabranjuje zločinačke aktivnosti pripadnika VJ-a koji su na službi u vojsci bosanskih ili krajiških Srba, te da istražuje navode o njihovoj ulozi ukoliko se pojavi ozbiljna sumnja da su oni sudelovali u zločinima počinjenim u Sarajevu, Zagrebu i Srebrenici.

Vojni sudovi su bili nadležni za suđenja vojnim licima za zločine počinjene na dužnosti – kazao je Gojović.

„Stoga smo mi bili nadležni za sve zločine koje su počinila vojna lica“, dodao je on. „U pitanju su zločini kodifikovani vojnim zakonom, koji se – za neke od zločina – primenjuje i na civilno osoblje na službi u vojsci.

„Ukoliko civil prekrši međunarodno humanitarno pravo, on će biti u nadležnosti civilnog suda.“

„Šta se dešava ukoliko je zločin počinila grupa pojedinaca, od kojih su neki civili, a neki vojnici?“, upitao je branilac Novak Lukić.

„Zavisi od zločina“, odgovorio je Gojović. „Ukoliko se ne radi o zločinu koji je u isključivoj nadležnosti vojnog suda, onda se njima može suditi i pred civilnim sudom.“ Dodao je i da se radi o kompleksnom pitanju „koje zavisi od samog zločina“.

U krivičnom pravu bivše Jugoslavije nisu postojale odredbe koje su se ticale komandne odgovornosti – nastavio je svedok.

„Nije postojala takva stvar kao što je proširena odgovornost u formi takozvane komandne odgovornosti, na primer“, rekao je on, dodajući da to znači kako starešina nije mogao biti gonjen za zločine koje je počinio pripadnik njegove jedinice, nezavisno od toga da li je ili nije znao za njega, kao i od toga da li je dao saglasnost.

Obrana je svedoka ispitivala i u vezi sa infrastrukturom vojnih sudova u Republici Srpskoj (RS) i Republici Srpskoj Krajini (RSK). Gojović je odgovorio da nije postojala nikakva povezanost između vojnih sudova u RS-u i RSK-u s jedne, te onih u Saveznoj Republici Jugoslaviji (SRJ), s druge strane.

Prilikom unakrsnog ispitivanja, tužilac Barni Tomas (Barney Thomas) sugerisao je da je zaista postojala mogućnost da se Perišić uključi u pravni proces, time što bi osnovao komisiju koja bi utvrdila da li je zločin počinjen i pod kojim se okolnostima desio.

„Da, to jeste tačno“, odgovorio je Gojović, dodajući kako je ipak „tužilac onaj koji bi pokretao procese ukoliko bi do njih došlo, te da bi sud vodio pravne postupke“ i odlučivao o samoj stvari.

Tužilac je potom svedoku predao dokument u kojem Perišić pojašnjava „odgovornost i status vojnika iz sastava Četrdesetog kadrovskog centra VJ-a“, koji je bio korišćen za podizanje optužnica protiv oficira VJ-a koji su služili u SVK-u, i kojeg tužilaštvo smatra dokazom Perišićeve stvarne povezanosti sa vojnim sudovima.

Gojović je odgovorio da je taj dokument „pravno manjkav“, jer je izdat protivno činjenici da Perišić nije bio nadležan za tu stvar, te da nije bilo osnove za to da on „pojašnjava kršenja discipline unutar druge vojske“.

Perišić se izjasnio kao nevin po svih 13 optužbi za ratne zločine i zločine protiv čovečnosti. On je u Tribunal prebačen u martu 2005., a suđenje je počelo u oktobru 2008. Krajem februara ove godine počeo je dokazni postupak odbrane, a suđenje će biti nastavljeno 23. avgusta, nakon letnje pauze u radu Tribunala, koju će Perišić provesti na privremenoj slobodi.

Velma Šarić je obučena novinarka IWPR-a iz Sarajeva.

Location: [Balkans](#)

Topic: [Courtside](#)

Source URL: <https://iwpr.net/sr/global-voices/perisic-%E2%80%99Chad-no-obligation%E2%80%9D-investigate-soldiers>